

THEATER Net zoals Herman van Veen een keer het Carré-publiek na de voorstelling meevoerde in een optocht langs de Amstel, worden de toeschouwers in het Rotterdamse Luxor door de 'rattenvangers' van Mayumana de zaal uitgeleid, waarna het ruige ritme-feestje in de foyer onverminderd wordt voortgezet.

Het is het natuurlijke slot van een voorstelling waarbij de spelers zich niet alleen anderhalf uur in het zweet werken, maar ook het publiek op een vriendelijke manier het idee

geven dat er ritme- en human beat-box-talent in de zaal aanwezig is.

Het Israëlische spektakelgezelschap Mayumana (met veel Spaanse artiesten) bedient samen met groepen als Stomp en Blue Man Group het publiek dat zich op een aangename manier een avondje uit de werkelijkheid wil laten trommelen. Van die gezelschappen komt Mayumana het meest intelligent over. De groep is, zeker in *Momentum*, wat minder afstandelijk door de zang en de inbreng van de Nederlandse danse-

Mayumana probeert verder te reiken dan puur amusement

res/percussioniste Malu Maria Lucia Bus, die er ook wat grappige teksten doorheen kan weven. Mayumana probeert verder te reiken dan puur amusement, en het thema tijd waarvoor is gekozen in *Momentum* leent zich daar uitstekend voor. Na de aanloop in Israël is de voorstelling vorig jaar oktober in Madrid in première gegaan en is nu, perfect ingespeeld, in Rotterdam neergestreken.

Twee reuzezandlopers begeleiden de voorstelling, waarin de tijd door dans, ter plekke gemaakte video-

beelden en percussie als een idioot wordt versneld, vertraagd en terug wordt gedraaid. Ofschoon sommige elementen, zoals het geluid dat een bak water kan voortbrengen, al bekend zijn uit vorige voorstellingen van Mayumana, is *Momentum* een originele en knallende productie, met een meeslepende beat.

Patrick van den Hanenberg

★★★★★

Momentum door Mayumana, 4 juni in het Nieuwe Luxor Rotterdam. Daar t/m 14 juni.

Ieder een eigen geluid in het stof

REPORTAGE

Bezoekers van het festival Free Your Mind weerstonden het zand en soms een soep van beats.

Van onze verslaggeefster
Sasja Kooistra

ARNHEM Naast oordoppen was een stofkapje zaterdag geen overbodige accessoire geweest tijdens dancefestival Free Your Mind. Een stevige wind veranderde het zanderige terrein langs de oevers van de Rijn in Arnhem in een woestijnachtig gebied.

Naast genieten van de elektronische muziek in optredens van meer dan zestig dj's uit binnen- en buitenland, haptten de 15 duizend bezoekers op de zesde editie van het uitverkochte festival ook veel stof. Hoewel regen op een openluchtfestival meestal slecht nieuws is, was een buitje dit keer zeer welkom geweest. Waar je op

minder droge dagen de tent op zoekt om droog te blijven, bood de binnenruimte dit keer behaaglijk dansen, beschut tegen het zand en de frisse wind.

De sfeer had er niet onder te lijden; die was zeer gemoedelijk en de bezoekers leken zin te hebben in het nieuwe buitenseizoen. Free Your Mind betekent voor veel liefhebbers het begin van een zomer vol festivals, en dit was een beloftevolle start.

Zoals op elk festival duurde het even voor de boel op gang kwam. Pas tegen het eind van de middag raakte de meute lekker op stoom en dat hield min of meer gelijke tred met de programmering.

Daar lag de focus op veel techno, wat house en electro, verdeeld over zeven podia op een goed ingedeeld terrein. Elk podium was in handen van organisatoren van reguliere clubavonden, ieder met een eigen 'geluid': electro in de ene, techno en house in

de andere. Zoals clubavond Rockit die elk jaar verantwoordelijk is voor het openlucht hoofdpodium met veel ruimte voor technodj's uit eigen land, zoals Secret Cinema en veteraan Steve Rachmad naast (ook een oudgediende) vaste gast de Amerikaanse dj Derrick May met consistente sets. Jammer genoeg infiltreerde het dominante geluid van de mainstage met dat van de nabijgelegen tent wat af en toe tot een soep van beats leidde.

In het internationale aanbod viel op dat met name de Duitse dj's goede sier maakten met hun geluid. Zoals de geslaagde warme minimale sets van dj's Martin Buttrich en Matthias Tanzmann op het tot piratenschip gebouwde podium onder de John Frostbrug van feestorganisator Mono. Andere hoogtepunten waren de landgenoten op het Planet Rose-podium: de langgerekte hypnotiserende grooves van Ben Klock, gevolgd door de wat steviger inzettende Marcell Dett-

De bezoekers leken wel zin te hebben in het nieuwe seizoen

mann en een effectief energieke set door een even energieke Len Faki achter de draaitafels.

Wie niet kon kiezen uit het programma kon gerust het hele festival in die tent blijven waar de Nijmeegse clubavond Planet Rose met onder meer warme soulvolle techno van Kenny Larkin en een bevredigende Speedy J een sterke bezetting had.

Een van de andere smaakmakers, D.I.M., had later op de avond wat meer moeite om zijn draai te vinden. Pas tegen het eind van zijn set kwam de dj zijn dipje aan het begin van zijn optreden (de muziek viel tot twee keer toe stil) te boven en liet hij de D.I.M. horen zoals we hem kennen: stuwend hardcore electro, al pingpongend van de ene dancestijl naar de andere, en zo net ontsnappend aan een doorsnee optreden.

Free Your Mind, Arnhem, Stadsblokken, 6 juni.

Intieme foto's vanuit een bed of een stoel

FOTOGRAFIE

EMILIE HUDIG

★★★★★

Fotografe maakt zichzelf tot onderwerp van vreemd intieme en ontroerende foto's over haar ziekte.

AMSTERDAM Er zijn vooraf heus redenen te bedenken waarom je niet naar de foto's van Emilie Hudig (1973) in het Amsterdamse Foam zou moeten gaan kijken. Hier wordt het persoonlijke relaas verteld van een jonge vrouw in gevecht met lymfklierkanker. Een project dat kan ontwaarden in een zelftherapeutisch verslag zonder kritische distantie, waar de bezoeker doorgaans weinig mee kan. Want wat moet je daar in vredesnaam van vinden, behalve dan dat het zielig is?

Bovendien – de Britse Jane Goody sterft op televisie, doodzieke jongeren worden gevolgd door BNN. In de jaren tachtig al fotografeerde Nan Goldin haar aan aids lijdende vrienden. Wat heeft Emilie Hudig, inmiddels weer gezond verklaard, daar nog aan toe te voegen?

Verbazingwekkend veel eigenlijk. Is Hudig dan niet zielig? Heus wel. Maar vooral is ze, ondanks haar persoonlijke betrokkenheid, een verdraaid goede fotograaf. Met *Controle* (tentoonstelling plus boek) heeft ze zich, na het winnen van de Photo Academy Award in 2007, opnieuw bewezen.

Natuurlijk zijn er bekende beelden: chemokuren, haaruitval, de lege blik van iemand die erg ziek is. Maar wat opvalt, is het standpunt dat Hudig tijdens haar ziekte innam: letterlijk dat van iemand in een bed of in een stoel. De mensen om Hudig heen zijn

Foto van Emilie Hudig uit *Controle*.

Het lijkt alsof de zieke de kapster probeert te troosten met de camera

steeds enigszins van onderen geportretteerd. Dat verleent de foto's een vreemd soort intimiteit, omdat hun blikken niet voor de kijker maar voor de zieke zijn bedoeld. Zo is de foto van Hudigs kapper, treurig om het verlies van zoveel haar, misschien wel de ontroerendste van de serie. Het lijkt alsof de zieke haar, in de rol van fotograaf, probeert te troosten met de camera.

En nu? Waarschijnlijk geen zwart gat voor Hudig. Wie dit tot een goed einde heeft gebracht, bezit zoveel talent en levenskracht, dat een volgend project vast niet lang zal uitblijven.

Merel Bem

Emilie Hudig: *Controle*. T/m 8 juli in Foam, Amsterdam. Publicatie € 19,90.

In de spiegel kijken en beginnen

BEELDDE KUNST MET EIGEN OGEN

★★★★★

Noord-Brabants Museum maakt goed inzichtelijk wat een vreemd proces zichzelf afbeelden is.

DEN BOSCH Het zelfportret anno nu? Dat is een foto, op armlengte gesloten en door de korte afstand een beetje vervormd. Of een filmpje met de webcam gemaakt, live terwijl je zit te skypen of geplaatst op Facebook.

Het is jammer dat het Noord-Brabants Museum in de tentoonstelling *Met eigen ogen – zelfportretten in de Nederlandse moderne kunst* niets doet met de actualiteit van het zelfportret. De lust maar ook de noodzaak zichzelf weer te geven is wijdverbreid. Het staat haaks op de bijna plechtige daad die het zelfportret tot voor kort was.

Een hedendaagse visie blijft uit, maar *Met eigen ogen* weet met een gedegen serie zelfportretten wel goed inzichtelijk te maken wat een vreemd proces dat eigenlijk is, zichzelf afbeelden. Afstandelijk en intiem tegelijk.

In de spiegel kijken en beginnen; dat is wat Carel Willink in 1920 deed met een prachtige aquarel en Henk Helmantel in 2007, bij zijn 40-jarig jubileum als schilder. De uitvoering is anders maar de blik is dezelfde: een beetje beducht, vorsend, kritisch, kwetsbaar ook. Net als onder anderen Wim Schuhmacher in 1950, Rein Pol in 1975 en 2007, Dick Ket in 1932, Sidi el Karchi in 2005 en verderop in het museum Antoon Heijligers in 1854.

Met eigen ogen maakt onderscheid tussen kunstenaars die zichzelf afbeelden en zij die hun eigen persoon als figuur afbeelden. Daartussen in

Sidi el Karchi: *The Painter* (2005).

hangt Constant met een van de zes zelfportretten die hij maakte. Hij staat erop met een vrijwel leeg gezicht. Prominent in beeld hangt zijn hand die een lange kwast losjes vasthoudt – vóór alles is hij een schilder.

Mooi beeldrijm ontstaat er tussen een schilderij van Alexandra Rouppe van der Voort (uit 2005) en het beroemde filmpje 'I'm too sad to tell you' van Bas-Jan Ader: beiden portretteerden zichzelf hard huilend. Genadeloos. Het is zoals de specialist van het zelfportret, Philip Akkerman (op weg naar de 3000 stuks) zegt: 'ik schilder niet Philip Akkerman, ik schilder een mens die naar zichzelf kijkt'.

Sacha Bronwasser

Met eigen ogen – zelfportretten in de Nederlandse moderne kunst en 136 x Philip Akkerman. Noord-Brabants Museum, Den Bosch. T/m 30 augustus.